

## РЕЦЕНЗІЯ

**кандидата юридичних наук, старшого наукового співробітника  
Брисковської Оксани Миколаївни на дисертаційне дослідження  
Буковського Юрія Дмитровича на тему «Адміністративно-правові  
засади діяльності Департаменту боротьби з наркозлочинністю  
Національної поліції України», поданого до захисту у спеціалізовану  
вчену раду Національної академії внутрішніх справ на здобуття ступеня  
доктора філософії в галузі знань 08 «Право»  
за спеціальністю 081 «Право»**

**Ступінь актуальності обраної теми.** Зміни в сучасному українському соціумі, його економічній, політичній, духовній сферах закономірно впливають на процес формування нових взаємовідносин між державою, її інституціями та громадянським суспільством. Цей процес обумовлюється також необхідністю вживати правоохоронними органами нашої держави нових механізмів протидії поширенню наркоманії та наркозлочинності із широким залученням громадськості. Враховуючи, що статтею 3 Закону України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними» від 15 лютого 1995 року визначено, що протидію незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів здійснюють, зокрема, Національна поліція, у структурі якої створений та діє понад тридцять років спеціалізований підрозділ боротьби з наркозлочинністю, на який покладається основний тягар щодо реалізації державної наркополітики щодо зменшення попиту та пропозицій на наркотики. Таким чином результативність заходів з протидії незаконному обігу наркотиків у нашій державі буде залежати від адміністративно-правових засад діяльності Департаменту боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України, зокрема від його структури, організаційно-управлінської роботи, визначених завдань, функцій, напрямів діяльності, кадрового та інформаційно-аналітичного забезпечення, а також взаємодії з інститутами громадянського суспільства. Вказане обумовлює необхідність здійснення поглибленого вивчення вказаних вище актуальних адміністративно-правових засад

діяльності Департаменту боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України, які безпосередньо впливають не лише на ефективність роботи цього підрозділу, а й на реалізацію державної наркополітики, яку впроваджує Національна поліція України. Усе це і визначило необхідність проведення актуального для науки та практики адміністративного права дослідження Буковського Ю.Д. не викликає сумнівів як у науковому, теоретичному, так і практичному аспектах.

**Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.** Вивчення дисертації та наукових публікацій автора засвідчують логічність структури дослідження, що надало можливість дисертанту визначити мету, об'єкт, предмет і завдання роботи та всебічно й повно проаналізувати задекларовану тему.

У роботі використано сукупність загальнонаукових, міждисциплінарних і спеціально-наукових методів пізнання, які дали змогу висвітлити й вирішити низку теоретичних та практичних питань теми дослідження.

Дисертант проаналізував значну кількість джерел (376 найменувань), ґрунтовно вивчив роботи інших науковців, що надало можливість вирішити наукову задачу, сформулювати пропозиції та рекомендації з удосконалення положень діючого законодавства щодо покращення діяльності Департаменту боротьби з наркозлочинністю Національної поліції. Слід відзначити, що наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані у дисертації, зроблені на основі досліджень наукових праць представників адміністративно-правової та конституційно-правової науки, кримінології, вивчення та порівняння положень національного та міжнародного законодавства, опрацювання значного обсягу емпіричних матеріалів.

Результати наукового дослідження викладено у десяти наукових публікаціях, серед яких п'ять статей – у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, чотири тези доповідей на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних

конференціях, а також один навчально-методичний посібник.

Отже, дисертація Буковського Ю.Д. «Адміністративно-правові засади діяльності Департаменту боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України» виконана на належному науково-теоретичному та практичному рівнях.

**Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях.** Дисертаційне дослідження Буковського Ю.Д. стало одним із перших у вітчизняній адміністративно-правовій науці комплексним монографічним дослідженням, у якому з урахуванням передового європейського й вітчизняного досвіду запропоновано вирішення актуального наукового завдання стосовно адміністративно-правових засад діяльності Департаменту боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України цього підрозділу.

До числа найвагоміших результатів дослідження можна, зокрема, віднести наступні положення, які самостійно сформульовані автором.

Зокрема, уперше узагальнено та систематизовано міжнародно-правові документи, які визначають напрями діяльності Департаменту боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України. Доведено практичну доцільність нової структури Департаменту боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України, як міжрегіонального територіального підрозділу. Також обґрунтована, і тут складно не погодитись, необхідність прийняття нового нормативно-правового акту, який б регламентував діяльність Департаменту боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України у протидії незаконному обігу наркотиків, при цьому акцентується увага, що зміст такого акту повинен обов'язково враховувати положення Стратегії ЄС щодо наркотиків на 2021–2025 роки, Плану дій Європейського Союзу щодо наркотиків на 2021–2025 роки. Також обґрунтовано, і тут складно не погодитись, необхідність вдосконалення інформаційно-аналітичної діяльності, кадрового забезпечення Департаменту боротьби з

наркозлочинністю Національної поліції України та визначено подальші кроки його взаємодії з інститутами громадянського суспільства.

Обґрунтованими є висновки щодо необхідності вдосконалення науково-методичного забезпечення у закладах вищої освіти зі специфічним умовами навчання, де здійснюється підготовка та підвищення кваліфікації працівників підрозділів боротьби з наркозлочинністю НПУ. Слушними є пропозиції дисертанта щодо внесення змін та доповнень до Закону України «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ», які повинні покращити соціальний захист працівників Департаменту боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України (Додаток Е), а також до нормативних актів МВС України щодо порядку використання поліграфу у Національній поліції України в частині запровадження періодичного тестування працівників Департаменту боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України.

Крім зазначеного, у роботі містяться інші положення, висновки та рекомендації, які в сукупності забезпечують цілісність наукової новизни здійсненого дослідження.

**Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.** Обґрунтованість отриманих результатів дослідження, сформульованих положень і висновків дисертаційної роботи Буковського Ю.Д. не викликають суттєвих зауважень. Висновки в дисертації сформовано відповідно до отриманих результатів, вони мають вагому аргументацію, свідченням чого є використана методологія дослідження, яка ґрунтується на сукупності загальнонаукових, міждисциплінарних і спеціально-наукових методів пізнання.

Обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, також забезпечена емпіричними даними, які охоплюють результати власного досвіду роботи

дисертанта не лише у підрозділах МВС України та Національної поліції України, а також понад п'ятирічний досвід перебування на керівних посадах Департаменту боротьби з наркозлочинністю.

Отже, результати дисертаційного дослідження Буковського Ю.Д., які винесено на захист, є достатньо аргументованими, обґрунтованими, логічними та переконливими, мають високий ступінь наукової новизни та практичне значення.

**Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методології наукової діяльності.** Наукові результати й положення, що винесені на захист, отримано завдяки використанню різноманітних методів, а саме: історико-правового, порівняльно-правового, системно-структурного, діалектичного методів, дедуктивного, методів синтезу та системного аналізу, формально-логічного, структурно-логічний та інших, а також ґрунтовної емпіричної бази, результатів соціологічних досліджень.

Постановка завдань, визначення мети, об'єкта та предмета дослідження є чіткими, зрозумілими й такими, що цілком відповідають загальним вимогам. Завдання наукового пошуку виконано, мети роботи досягнуто.

Отже, поставлені наукові завдання виконано на високому методологічному рівні, а дисертант опанував необхідні компетенції для рівня доктора філософії.

**Теоретичне і практичне значення результатів дослідження.** Сформульовані та аргументовані в дисертації теоретичні положення, висновки, пропозиції та рекомендації впроваджено та використовуються (що підтверджено відповідними актами) у практичній діяльності Департаменту боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України; в освітньому процесі закладів вищої освіти, зокрема, при викладанні відповідних навчальних дисциплін та під час підготовки навчальних і методичних посібників, підручників, курсів лекцій тощо.

**Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому.** Дисертація

Буковського Ю.Д. виконана українською мовою та має чітку структуру, що відповідає вимогам МОН України та Порядку присудження ступеня доктора філософії. Дисертація містить анотацію, список публікацій, зміст, перелік умовних позначень, вступ, три розділи, які охоплюють вісім підрозділів, висновки, список використаних джерел і додатки. Загальний обсяг дисертаційного дослідження – 292 сторінки, з яких обсяг основного тексту – 186 сторінок.

**Анотація** в стислій формі відображає основні тези дослідження, викладена українською та англійською мовами, доповнена переліком публікацій здобувача, у яких висвітлено основні результати дослідження.

У **вступі** обґрунтовано вибір теми дослідження, охарактеризовано ступінь наукової розробленості, зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, визначено мету дослідження, окреслено поставлені завдання наукового пошуку, сформульовано об'єкт і предмет дослідження, описано використані методи пізнання, емпіричну базу, аргументовано наукову новизну отриманих результатів, зазначено про особистий внесок здобувача й інформацію щодо апробації матеріалів дисертації.

У розділі 1 *«Теоретико-методологічні засади дослідження діяльності Департаменту боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України»* здійснено аналіз теоретико-методологічних засад та стану наукових досліджень проблем адміністративно-правових засад діяльності Департаменту боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України. Підкреслюється, що не зважаючи на численні наукові дослідження, у яких розкриваються різноманітні аспекти боротьби з незаконним обігом наркотиків, на сьогодні залишається малодослідженою проблематика адміністративно-правових засад діяльності Департаменту боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України, не дивлячись на те, що на сьогодні саме цей підрозділ несе найбільший тягар з реалізації державної політики щодо зменшення попиту та пропозицій на наркотики серед правоохоронних органів нашої держави. За результатами вивчення досвіду

підрозділів (органів) боротьби з наркозлочинністю в Австрії, Болгарії, Німеччині, Польщі, Словенській Республіці, США, Угорщині, Чеській Республіці, Фінляндії, Франції, Шотландії, Швеції, надало можливість дисертанту визначити окремі підходи, які можливо використати у вітчизняній практиці, зокрема досвід Управління по боротьбі з наркотиками (OFAST) Франції в частині визначення структури та повноважень у боротьбі з груповою та організованою наркозлочинністю, наявністю відрядженого до цього підрозділу прокурора (у вітчизняному випадку – закріплення відповідних слідчих), що сприяє взаємодії у розслідуванні кримінальних правопорушень в сфері обігу наркотиків, а також впровадження інституту офіцерів зв'язку підрозділів (органів) боротьби з наркозлочинністю Німеччини та США, що на думку дисертанта засвідчило про корисність таких посад, так як їх наявність суттєво впливає на координацію боротьби з транснаціональними і міжнародними злочинними наркоугрупованнями, та необхідність розвитку таких інституції в Україні. Також Буковський Ю.Д. відмічає корисливість наявності у підпорядкуванні ДБН НПУ оперативно-технічних підрозділів, досвід яких показав свою ефективність у DEA США.

За результатами надання характеристики місця Департаменту боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України в структурі Національної поліції України автор вказує, що завдяки запроваджених у 2016 році реформи цього підрозділу, створення нової організаційної структури, як міжрегіонального територіального органу, надало можливість більш якісно та ефективно протидіяти організованій та груповій наркозлочинності, протидіяти поширенню наркотиків через мережу Інтернет, виявляти наркозлочини у сфері легального обігу наркотиків, протидіяти легалізації коштів, отриманих від незаконного обігу наркотиків тощо.

У розділі 2 *«Адміністративно-правова регламентація діяльності Департаменту боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України»* дисертант підкреслює, що Україна є учасником багатьох універсальних та регіональних угод, укладених у рамках ООН, Ради Європи, спеціалізованих

міжнародних організацій, односторонніх та багатосторонніх міждержавних угодах, які стосуються створення та визначення напрямів діяльності правоохоронних органів, зокрема підрозділів боротьби з наркозлочинністю, у боротьбі з незаконним обігом наркотиків, а також правової допомоги у кримінальних провадженнях, видачі злочинців, обміну оперативною та правовою інформацією тощо. Вказується, що нормативно-правове забезпечення діяльності Департаменту боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України повинно відповідати нормам ООН, ЄС, практикам ЄСПЛ.

Дисертант акцентує увагу на відсутності на сьогодні ухваленої Урядом України нової стратегії державної політики щодо наркотиків (дія останньої закінчилася у 2020 році), що негативно впливає на стан реалізації Департаменту боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України державної політики у сфері обігу наркотиків, нормативно-правового закріплення заходів, спрямованих на боротьбу з незаконним обігом наркотиків, зокрема зниження попиту та пропозицій на них, подолання наркоманії та зменшення шкоди від її негативного впливу. Вказується на необхідність обов'язкового урахуванні під час розроблення нової стратегії державної політики щодо наркотиків положень Стратегії ЄС щодо наркотиків на 2021–2025 роки та Плану дій ЄС щодо наркотиків на 2021–2025 роки. Обґрунтовується необхідність розроблення нової інструкції, яка б регламентувала діяльність ДБН НПУ, проект якої підготовлено автором з урахуванням вимог Стратегії ЄС щодо наркотиків на 2021–2025 роки та Плану дій ЄС щодо наркотиків на 2021–2025 роки. Запропоновано низку змін та доповнень до інших нормативно-правових актів, з метою урегулювання діяльності Департаменту боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України.

У Розділі 3 *«Адміністративно-правове забезпечення діяльності Департаменту боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України»* підкреслюється, що кадрове забезпечення ДБН НПУ відіграє важливу роль у

реалізації вказаним підрозділом державної політики в сфері обігу наркотиків, як наслідок пропонується низка заходів спрямованих на стимулювання фінансового забезпечення працівників Департаменту боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України, серед яких запропоновано запровадження критеріїв оцінки результатів оперативно-службової діяльності працівників вказаного департаменту, які необхідно враховувати під час винагородження праці та умов служби працівників цього підрозділу, а також нормативно-правового забезпечення надання додаткових гарантій соціального захисту працівників, які працюють з особами, хворими на ВІЛ/СНІД.

Акцентується увага на необхідності продовження вдосконалення науково-методичного забезпечення у закладах вищої освіти зі специфічним умовами навчання, де здійснюється підготовка та підвищення кваліфікації працівників підрозділів боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України.

Обґрунтовано пропозиції щодо необхідності вдосконалення інформаційно-аналітичної діяльності Департаменту боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України, а саме: запровадження підвищення кваліфікації працівників цього підрозділу в частині отримання нових навичок роботи із сучасними інформаційно-аналітичними системами та програмними продуктами, зокрема з використанням технологій штучного інтелекту, захистом інформації та інформаційних ресурсів від неправомірного доступу; забезпечення сучасними ліцензійними програмними продуктами, які можна використовувати у боротьбі з незаконним обігом наркотиків; забезпечення розробки для потреб департаменту програмних продуктів (перш за все на базі Python) для здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення запобігання незаконному обігу наркотиків та проведення оперативно-розшукових заходів; розроблення методичних рекомендацій щодо застосування новітніх інформаційних технологій у боротьбі з незаконним обігом наркотиків.

Визначається необхідність врегулювання одного з важливих напрямів діяльності Департаменту боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України – координація взаємодії цих підрозділів з інститутами громадянського суспільства, що надають соціальну та медичну послуги наркозалежним особам, зокрема з реалізації програм зменшення шкоди від немедичного вживання наркотиків, як важливого чинника реалізації в нашій державі наркополітики.

За результатами проведеного дослідження Буковським Ю.Д. розроблено проекти змін та доповнень до нормативно-правових актів МВС України та Національної поліції України, які повинні визначити напрями покращення нормативно-правового забезпечення взаємодії підрозділів боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України з інститутами громадянського суспільства у реалізації окремих напрямів наркополітики нашої держави, зокрема щодо скорочення попиту на наркотики та зменшення шкоди, пов'язаною з наркотиками.

Після кожного розділу й дисертації загалом сформульовано **висновки**, у яких вичерпно висвітлено зміст розглянутих питань. Висновки відповідають отриманим результатам, мають належну аргументацію, мають високий рівень достовірності.

Зазначене дає підстави стверджувати, що дисертація Буковського Ю.Д. відповідає встановленим вимогам і є завершеною науковою працею, результати якої виконують актуальне наукове завдання – висвітлення проблематики адміністративно-правових засад діяльності Департаменту боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України.

**Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації на практиці.** Отримані результати дисертаційного дослідження Буковського Ю.Д. «Адміністративно-правові засади діяльності Департаменту боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України» може бути рекомендовано для використання в освітньому процесі закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, у науково-дослідних розробках наукових

установ, під час підготовки наукових публікацій та монографій, планування досліджень за цим напрямом.

**Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача.** Загалом позитивно оцінюючи наукову роботу, необхідно спрямувати увагу на деякі дискусійні питання, які потребують, на нашу думку, додаткової аргументації або пояснень під час захисту:

1. У своїй роботі автор на сторінках 136-137 зазначає, що ним у відповідності до положень Стратегії ЄС щодо наркотиків на 2021–2025 роки та Плану дій ЄС щодо наркотиків на 2021–2025 роки, інших міжнародно-правових актів ЄС та ООН, практик ЄСПЛ розроблений проект Інструкції з організації роботи підрозділів та територіальних органів Національної поліції України щодо протидії незаконному обігу наркотиків, зміст якої складається з наступних розділів: загальні положення; повноваження керівника територіального органу Національної поліції України; організація діяльності та повноваження територіального органу Національної поліції України щодо зменшення незаконних пропозицій на наркотики; організація діяльності та повноваження територіального органу Національної поліції України щодо зменшення незаконного попиту на наркотики; організація діяльності та повноваження територіального органу Національної поліції України щодо зменшення шкоди від немедичного вживання наркотиків. Разом з тим, хотілося б вислухати під час захисту позицію автора, чому він зазначає у вказаній інструкції поряд із завданням та функціями Департаменту боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України ще додатково територіальних органів Національної поліції України.

2. Визначаючи наукову новизну отриманих результатів дисертант сформулював низку нових наукових положень, висновків та рекомендацій, зокрема, вказує, що дістало подальшого розвитку позиція щодо необхідності подальшого удосконалення нормативно-правового забезпечення інформаційно-аналітичної діяльності Департаменту боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України (стор. 31). При цьому у

подальшому на сторінках 175-176 ним вказуються недоліки законів України «Про Національну поліцію», «Про оперативно-розшукову діяльність» Кримінального процесуального кодексу України в частині неврегульованості прав оперативних підрозділів поліції у здійсненні заходів з блокування нейму (облікового запису), видалення чи унеможливлення доступу користувача до протиправного контенту, а також права на створення і використання анонімних акаунтів, облікових записів, Інтернет-сторінок, веб-ресурсів тощо з метою запобігання та виявлення кримінальних правопорушень в сфері обігу наркотиків. Під час публічного захисту хотілося б почути думку автора щодо шляхів удосконалення нормативно-правового забезпечення інформаційно-аналітичної діяльності Департаменту боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України у вказаних вище напрямках.

3. Розкриваючи у підрозділі 3.3. напрями взаємодії підрозділів боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України з інститутами громадянського суспільства автор на стор. 187 вказує, що відповідно до положень ст. 3 Закону України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними» одним із суб'єктів, який здійснює протидію незаконному обігу наркотиків є Національна поліція України, яка приймає участь в координації діяльності у сфері протидії незаконному обігу наркотиків. Проте в роботі поверхнево викладено участь Департаменту боротьби з наркозлочинністю Національної поліції у координації реалізації цього важливого напрямку наркополітики.

Ці зауваження і побажання загалом не позначаються на позитивній оцінці дисертації та спрямовані на поглиблення наукової дискусії під час прилюдного захисту.

**Відсутність порушень академічної доброчесності.** Під час вивчення як дисертаційного дослідження, так і наукових публікацій автора фактів порушення академічної доброчесності не виявлено. Дисертація Буковського Ю.Д. є самостійно виконаним науковим дослідженням.

**Висновок про відповідність дисертації поставленим вимогам.**

Дисертація Буковського Ю.Д. «Адміністративно-правові засади діяльності Департаменту боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України», представлена на здобуття ступеня доктора філософії, є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням, у якому отримано науково обґрунтовані результати, що вирізняються новизною у визначенні завдань, функцій, напрямів діяльності Департаменту боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України, його законодавчого, кадрового та інформаційно-аналітичного забезпечення, а також взаємодії з інституціями громадянського суспільства, за своїм змістом відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам, встановленим у Порядку підготовки здобувачів вищої освіти (наукових установах), затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 року № 261 (із змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), наказу МОН України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами від 12 липня 2019 року) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор – Буковський Юрій Дмитрович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

**Рецензент:**  
**провідний науковий співробітник**  
**наукової лабораторії з проблем**  
**протидії злочинності**  
**навчально-наукового інституту № 1**  
**Національної академії внутрішніх справ**  
**кандидат юридичних наук,**  
**старший науковий співробітник**

  
  
**О.М. Брисковська**